

Luther Heraut

Maandblad van de
Evangelisch-Lutherse gemeente
te 's-Gravenhage

141e jaargang
No. 10
Oktober 2026

Hét Vakantiekamp

Vorige maand hadden we het op deze plek over Godly Play: Gods aanwezigheid spelenderwijs ervaren met een minimum aan materialen, zodat er ruimte is voor ieders eigen ervaring en interpretatie.

Onze kinderkerk werkt er graag mee. Geen wonder dus dat Jolien Dekker die methode ook gebruikte bij haar bezoek aan het Kamp.

Onze gemeente kent al sinds 1947 een kamp voor kinderen van 7 t/m 15 jaar. Oorspronkelijk voortkomend uit de Luthergroepen (een soort lutherse padvinderij), later voortgezet door de Jeugdraad en onder haar vlag is er nog steeds een groep enthousiaste jongeren die jaarlijks met een groep kinderen op stap gaat. Die kinderen komen uit allerlei hoeken en gaten, dit jaar waren het er 80!

Op pagina 11 leest u een verslag van het kamp in Mierlo. Daar leest u ook wat Jolien daar dan deed met dat zwaard en die hamer.

Als u kinderen kent die mee zouden willen, kijk dan eens op www.hetvakantiekamp.nl. Daar leest u ook over het reünieweekend dat binnenkort gepland wordt. Dat staat ook open voor wie nog niet mee is geweest maar dat misschien wel zou willen.

Andere vragen rond het Kamp? Ik kan ook meer vertellen!

Frank Everaarts

Beste mensen Pag. 3	Uit de gemeente Pag. 5-6	Financiën Pag. 7-8	Young Info Pag. 9-10
Uit de kerkenraad Pag. 3	Op de wat langere termijn Pag. 6	Terugblik bezoek Luther Museum Pag. 8	Kamp 2026 Pag. 10

Lutherse Burgwal 7-9, 2512 CB Den Haag
www.luthersdenhaag.nl

Tel: 070-363 66 10
e-mail: elgdenhaag@gmail.com

Contactadressen

Kosterij

Lutherse Burgwal 7 | Beheerder: Frank Guter
070-3636610, kosterij@luthersdenhaag.nl

De kerkenraad

Voorzitter: Chris Schaapman (ad interim)
Secretaris: Stefanie von Asmuth (ad interim) via
elgdenhaag@gmail.com
Ouderlingen: Thijs-Willem Baayen (a.i.)
Diaconie: Bert Verweij (a.i.), Ralph Jansen (a.i.
voor financiën, fin.diakonie.elg.dh@gmail.com)
Kerkrentmeesters: Rik Buddenberg (a.i.), Teun
Copier (a.i.)

Predikant

Ds Jannet van der Spek, tel. 070-4062077
of 06-41728662, jmtvdspek@hetnet.nl

Interim-predikant

Ds Arjan Berensen, tel. 06-14459029,
a.berensen@protestantsekerk.nl,
werkdagen: woensdag en donderdag

Organist en cantor

Sander van den Houten, organist: 06-25333652,
sandervdhouten@hotmail.com
Monique Schendelaar-de Graaf, cantor:
06-40306231, myschendelaar@gmail.com

Seniorenbijeenkomst

Els Pellen, tel. 06-50434300 en
Joke Momberg, tel. 06-22750242

Jour der Senioren

Els Gaemers, tel. 070-3200972

Stichting Cultuur en Muziek in de Lutherse Kerk

scmlk070@gmail.com

Orgelcommissie

Contactpersoon: Nico van Stokrom, 070-3018940

Cantorij Maarten Luther

Secretaris: Janneke Wubs, 06-25285649 |
chris.janneke@wxs.nl | dinsdag 20.00-22.00 uur

Stichting Wees- en Oudeliedenhuis

Frank Everaarts, tel. 06-19452523

Diaconale hulp

Algemene informatie via college van diakenen.

Werkgroep communicatie

E-mail: lutherheraut@gmail.com
Webbeheerder: Guus Gorsse
Leden: Jolien Dekker, Frank Everaarts, Hadassah
Fidder, Guus Gorsse, Ames Minnaard, ds Jannet van
der Spek

Vertrouwenspersonen

De kerk zien we graag als een plek waar je veilig bent. De realiteit is dat hier mensen soms slachtoffer zijn van pesten, geweld, machtsspelletjes, misbruik. En juist in de kerk is dat extra pijnlijk, omdat je het daar niet verwacht. De Protestantse Kerk werkt daarom aan een cultuur waarin geen plaats is voor grensoverschrijdend gedrag. Dat betekent bijvoorbeeld dat elke gemeenschap binnen de Protestantse Kerk zorgt voor een veilige omgeving, waarin mensen integer met elkaar omgaan. Wij werken daarin samen met de Protestantse Kerk Den Haag. Er zijn twee onafhankelijke vertrouwenspersonen aangesteld, die werken onder geheimhoudingsplicht. Onafhankelijk: dat betekent dat de vertrouwenspersonen geen lid zijn van een wijkkerkenraad in Den Haag. Heb je vragen over of vermoedens van grensoverschrijdend gedrag in jouw omgeving of heb je er zelf mee te maken? Je kunt met hen praten, in alle vrijheid en vertrouwelijkheid. Indien nodig, en als jij dat wilt, brengen zij je in contact met professionele hulpverleners of helpen ze om iets wat je ondervonden hebt aan te kaarten.

De vertrouwenspersonen zijn:

- Marijke Mootz, 070-2055641
vertrouwensvrouw@pkn-denhaag.nl
- Hans Dingemanse, 070-2055642
vertrouwensman@pkn-denhaag.nl

Rekeningnummers

- Evangelisch-Lutherse Gemeente
's-Gravenhage
NL57RABO0373720823
- Evangelisch-Lutherse Gemeente
's-Gravenhage inz. Verhuur
NL82RABO0373720858
- Diaconie ELG 's-Gravenhage
NL91INGB0000037958
- Orgelfonds ELG 's-Gravenhage
NL66ABNA0130089176
- Evangelisch-Lutherse Jeugdraad
NL35RABO0373720831
- Kampcommissie ELJR 's-Gravenhage
NL17INGB0000124553
- Penningmeester Kerkkoor Maarten Luther
NL70INGB0001917129
- Stichting Cultuur en Muziek in de Lutherse Kerk
NL73INGB0006817612

Coördinatie auto- en taxivervoer

Indien u niet op uw gebruikelijke manier naar de zondagse eredienst kunt komen, neem dan contact op via tel. 070-3636610 voor vervoer per taxi. U kunt van deze mogelijkheid 12 keer per jaar gebruik maken, tegen betaling van de kosten van het openbaar vervoer. Schroom niet om hiervan gebruik te maken.

Pastoralia

Beste mensen

De zomer ligt achter ons. De dagen worden korter, de avonden koeler en het vertrouwde ritme van het kerkelijk leven komt weer op gang. September en oktober zijn maanden van opnieuw beginnen, van elkaar ontmoeten en samen ontdekken wat de komende tijd ons brengen zal.

Ook in onze gemeente pakken we de draad weer op. De cantorij repeteert, de gespreksgroepen komen bijeen en de kinderkerk en ouderensoos krijgen weer hun vertrouwde plek in de agenda. Tegelijkertijd zijn er activiteiten die ook in de zomervakantie niet gestopt zijn, bijvoorbeeld het werk van de gemeentecommissie, overgangskerkenraad of van de redactie van Teken van Leven.

Fijn dat zoveel mensen zich, ieder op hun eigen manier, inzetten voor het leven van de gemeente. Juist in die veelkleurigheid mogen we iets herkennen van de rijkdom van de kerk.

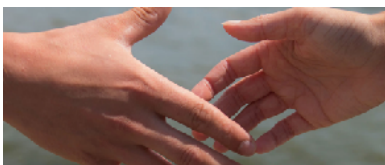
Oktober is ook de maand waarin we de Reformatie gedenken. Op 31 oktober herinneren we ons hoe Maarten Luther zijn vragen en bezwaren aan de orde stelde en daarmee een beweging in gang zette die de kerk blijvend zou veranderen. De kern van zijn ontdekking was niet dat wij onszelf bij God op de kaart moeten zetten, maar dat God ons in Christus genadig tegemoetkomt. Niet onze prestaties, maar Gods genade is het fundament van ons geloof.

Dat is een bevrijdende gedachte, juist ook aan het begin van een nieuw seizoen. We hoeven niet alles zelf te dragen, niet overal een antwoord op te hebben en niet eerst iets te bewijzen. We mogen leven van wat ons geschonken wordt. Misschien is dat wel een mooie uitnodiging voor de komende maanden: met open handen leven, met aandacht voor elkaar en met vertrouwen op God.

Ik wens u een gezegende herfsttijd, met ruimte voor ontmoeting, geloof en nieuwe moed. Met warme groet, mede namens mijn collega en de overgangskerkenraad,

Ds Arjan Berensen

Pastoraat

Er zijn gemeenteleden die bang zijn dat ik het te druk heb. Ik vrees inderdaad dat het mij niet lukt om u

allemaal op te bellen. Juist daarom nodig ik u van harte uit contact met mij op te nemen als u ergens over door wilt praten of kennis wilt maken met de predikant. Dat kan via jmtvdspek@hetnet.nl of tel. 06-41728662.

Ds Jannet van der Spek

Geraakt door gebed

Rinia Patterzon leest graag in boekjes met dagteksten, en deelt deze maand een gebed van Ambrosius Blaurer met ons. Blaurer (1492-1564) was aanvankelijk een benedictijner monnik en prior in Zuid-Duitsland en Zwitserland, maar werd later een belangrijk leider van de Reformatie.

*God is mijn troost en toeverlaat,
Hij is mijn hoop, mijn leven.
Al wat Hij wil, hoe het ook gaat,
ik zal niet tegenstreven.
Die mij altijd vertroost en leidt,
Die elke haar geteld heeft,
Die van nabij zolang reeds
mij in liefde vergezeld heeft.*

Uit de kerkenraad

De overgangskerkenraad vergaderde op 28 augustus. Op voorstel van de interim-predikant werd besloten na elke kerkenraadsvergadering voortaan een beknopt samenvattend verslag in de Luther Heraut te plaatsen.

Mededeling

Bericht is ontvangen van Hans Koopman en Jolly Valstar omtrent hun taken ten dienste van de gemeente. Elders in deze Luther Heraut leest u daar meer over.

Hoofdgeld

'Hoofdgeld', elders bekend onder namen als Vaste vrijwillige bijdrage (VVB) of Actie Kerkbalans (AKB), is de levende geldstroom van vrijgevege gemeenteleden. De brieven hiervoor zijn op de vergaderdag verzendklaar gemaakt, en als het goed is hebben alle leden deze ondertussen ontvangen.

Onderhoud

Er is sprake van onvoorziene posten rond het groot onderhoud van de kerkelijke gebouwen. Er wordt aan gewerkt dit nader in beeld te brengen.

Gemeentecommissie

De kerkenraad waardeert de actieve opstelling van de gemeentecommissie, die onder meer een klankbordgroepfunctie heeft voor de overgangskerkenraad. Er wordt veel vrijwilligerswerk verzet. Gesproken wordt over manieren waarop de kerkenraad en de gemeentecommissie elkaar beter kunnen versterken.

Logeeraanvragen

Naar aanleiding van jaarlijks terugkomende logeeraanvragen, adviseert de kerkenraad het College van Kerkrentmeesters een huishoudelijk beleid op te stellen en daarnaast (zoals onder de kosten-beheerder gebruikelijk was) de beheerder zelf te laten beslissen over aanvragen waarvoor zijn inzet nodig is.

Schoonmaakactie

De kerkenraad ziet met genoegen dat na de gemeentelijke schoonmaakactie de kerkelijke gebouwen schoner en opgeruimder ogen. Een mooi begin voor de nieuwe beheerder.

Op weg naar een eigen kerkenraad

De interim-predikant heeft een werkdocument ingebracht rondom de vraag hoe er weer een 'eigen' kerkenraad geformeerd zou kunnen worden. De aanleiding hiertoe is het gegeven dat de overgangskerkenraad heeft aangegeven dat zij per medio januari 2027 haar taken zal overdragen. Ook de gemeentecommissie heeft aangegeven dat zij dit een geschikt moment vinden.

Na een korte gedachtewisseling over onder meer rooster van aftreden, besluit de kerkenraad tot een bezinningsavond over ambten en taken (zie elders in deze Luther Heraut).

Het lijkt de kerkenraad wenselijk het bestuursmodel sterker op de lijn van 'het priesterschap van alle gelovigen' te zetten, zodat iedereen met een ambt of taak zich gezien en gehoord voelt, en werkdruk onder vrijwilligers zo goed mogelijk wordt gedeeld.

Veilige kerk en privacy

De interim-predikant heeft aangegeven dat één van de ontbrekende 'bestuurlijke vangrails' 'levend' beleid rond veilige kerk en privacy is. Er liggen enkele conceptstukken ter oriëntatie. Deze worden samen met een gemeentelid nader uitgewerkt en keren later op de vergadertafel terug.

Stoelen

Over het genomen besluit rond de stoelen in de kerkzaal las u eerder in 'Tekenen van Leven'. De kerkenraad besluit - gehoord hebbende het draagvlak onder gemeenteleden en de uitkomsten van het akoestisch onderzoek - het advies van de stoelencommissie te aanvaarden en machtigt het College van Kerkrentmeesters om de opdracht aan de leverancier te verstrekken. Verwachting is dat vlak voor kerst de levering zal plaatsvinden.

Volgende vergadering

De gemeentecommissie en de overgangskerkenraad ontmoetten elkaar op 21 september. De eerstvolgende kerkenraadsvergadering erna is 30 september.

Ds Arjan Berensen

Nieuwe Commissieleden voor Kerkrentmeesters

In de eerste vergadering van het College van Kerkrentmeesters na de zomervakantie werden we verrast dat Hans Koopman als kerkrentmeester en Jolly Valstar als administrateur met onmiddellijke ingang hun functie ter beschikking stelden. De aanleiding hiervoor was de bekende druppel maar de oorzaak van hun ontslag lag natuurlijk dieper. Uiteindelijk gaven de spanningen die zij al heel lang ervaarden de doorslag.

Daarmee werden de externe kerkrentmeesters, Teun Copier, Stefanie von Asmuth en ik geconfronteerd met een acuut probleem, omdat wij onvoldoende tijd hebben om de taken die vrijvallen door hun vertrek er maar even bij te doen.

Gelukkig hebben wij Rien Sprong en Jolien Dekker bereid gevonden om de vrijgevallen taken op zich te nemen. Het gaat uitdrukkelijk om een overgangsperiode tot 1-1-2027 als de nieuwe kerkenraad aantreedt. Ze krijgen de status van commissielid, d.w.z. dat ze niet toetreden tot het CvK maar wel op verzoek van het CvK uitvoerende werkzaamheden voor hun rekening gaan nemen. Binnen het CvK is de volgende verdeling van taken gemaakt. De ledenadministratie gaat naar Rien Sprong en de verslaglegging, opstelling agenda, contactpersoon voor de kosterscoördinator, de betalingen, contacten met KKA en Donatus en het beheren van het mailadres en het postvakje KRM zullen door Jolien Dekker worden overgenomen. Op korte termijn worden gesprekken gepland om de overdracht op een soepele manier te laten plaatsvinden.

Ewald Grund blijft ons gelukkig ondersteunen wat betreft het onderhoud van de kerk en de panden aan de Boekhorststraat en de Lutherse Burgwal. Wij zijn blij en dankbaar dat Rien en Jolien bereid zijn om de opengevallen taken op zich te nemen.

Ik wil benadrukken dat de externe kerkrentmeesters en de interne leden de afgelopen 16 maanden op een zeer prettige manier hebben samengewerkt binnen het CvK. De externe en interne leden waren duidelijk complementair aan elkaar.

*Rik Buddenberg, voorzitter a.i.
College van Kerkrentmeesters ELG-DH*

Uit de gemeente

Bericht van Cantorij Maarten Luther

We zijn weer begonnen! Na een behoorlijk hete zomer zijn we weer van start gegaan op dinsdag 1 september jl. Op deze dag hadden we eerst een ledenvergadering, een terugblik op de afgelopen periode, de nieuwe muziek werd uitgedeeld en de plannen die voor ons liggen werden aan de zangers doorgegeven.

Allereerst zullen we gaan zingen op zondag 1 november, dat is al eerder vermeld, maar ik geef het nog maar een keer aan, zodat u het in de agenda kan zetten!

Op die dag klinkt de cantate "Was frag ich nach der Welt" van Buxtehude, met een klein ensemble. Dietrich Buxtehude werd in 1668 aangesteld als organist van de Marienkirche in het Noord-Duitse Lübeck. Deze benoeming heeft zijn weerslag op de muziekgeschiedenis gehad. Hij was een meester in het schrijven en spelen van prelude's en fuga's. Zijn spel was zo beroemd, zijn muzikale intellect en zijn beheersing van het instrument zo goed, dat men van heinde en verre kwam om naar hem te luisteren. Johann Sebastian Bach reisde, volgens het verhaal, meer dan tweehonderd kilometer te voet (!) naar Lübeck om Buxtehude te horen spelen.

Deze cantate handelt over de 'ijdelheid' van de wereld. De titel begint meteen als beginzin en keert in elk couplet terug: 'Was frag ich nach der Welt!', wat zoveel betekent als: Wat zou ik me druk maken om wereldse zaken! In feite zijn deze vergankelijk, in tegenstelling tot de hemelse: die blijven eeuwig bestaan. Een mooie cantate voor deze viering van Hervormingsdag waarin ds. Gert Scholten zal voorgaan.

Het ensemble bestaat uit Sabine en Daniël Torrico op viool, Sander van den Houten op orgel (u welbekend) en Diederik Smulders op cello. Deze cantate zal tevens klinken op het korenfestival dat gehouden wordt in onze kerk op zaterdag 7 november a.s. van 12.15 tot 17.15 uur. Op die dag zal Chris de Graaf achter de toetsen zitten en zingen we nog veel meer prachtige muziek. Van harte aanbevolen!

We zijn dus flink aan het repeteren. We kunnen voor de projecten in de toekomst best nog een alt, tenor en bas gebruiken. De sopranen zijn momenteel goed bezet. Zeker voor het project "The Crucifixion" van John Stainer, voor de Goede Vrijdag en de zondag ervoor in Schiedam-Kethel, kunnen we nog bassen gebruiken. Dus kom gewoon eens een keertje kijken, luisteren, zingen! 🎵

Het is een goedzingende, diverse en leuke groep mensen die graag zingt. Met elkaar zullen we de lofzang gaande houden, zeker in een lutherse gemeente!

De seniorenkring

In de maand oktober komen we twee maal bij elkaar en wel op dinsdag 6 en dinsdag 20 oktober. Beide middagen zijn spelletjesmiddagen.

Na het voorlezen van een mooi gedicht beginnen we met klaverjassen, scrabbelen of met een ander spel zoals Rummicub, Triominos etc. Ook is er gelegenheid om met elkaar te praten. Er is van alles mogelijk en het is altijd erg gezellig.

U bent van harte welkom bij onze activiteiten.

Namens de vrijwilligers van de seniorenkring,
Els Pellen

Bijbelgesprek

Op woensdagmiddag lezen we in de Lukaskerk de bijbeltekst die de zondag daarop in de Lukaskerk of de lutherse gemeente op het rooster staat en leggen daar onze eigen vragen en verhalen naast. Ongeveer vijftien mensen doen hier af en toe aan mee. We zitten aan tafel met vijf à tien personen. Mensen van verschillende leeftijden en uit verschillende kerken. Mensen die hun hele leven al de bijbel lezen en mensen die er net aan begonnen zijn. Het gesprek is altijd boeiend en inspirerend en wordt geleid door ds Jannet van der Spek.

Van harte welkom om een keer te komen kijken. Woensdag 7 en 21 oktober en 4 november, 15.30 tot 17.00 uur in de Lukaskerk (Om en Bij 2). Info bij ds Jannet van der Spek (jmtvdspek@hetnet.nl of 06-41728662).

Catechese tieners 12-17 jaar

Eens in de veertien dagen ongeveer drie kwartier. Op dit moment op dinsdag in de Lutherse kerk, eerstvolgende 6 oktober van 16.30 tot 17.15 uur. Info bij ds Jannet van der Spek.

Geloof in gesprek

Eens in de maand gaan we stevig in gesprek over een thema uit het christelijk geloof o.l.v. ds Jannet van der Spek. Deze kring is ook bedoeld voor mensen die overwegen zich te laten dopen of belijdenis te doen. Dit jaar op woensdag: 7 oktober, 4 november, 2 december om 20.00 uur in de Lutherse kerk.

Kliederkerk 4 oktober

We luisteren, knutselen, zingen en spelen rond het verhaal van Franciscus van Assisi. En natuurlijk vergeten we niet dat het dierendag is. We steken een kaarsje aan en eten samen. Voor kinderen van 0-11 en hun begeleiders. Op zondag 4 oktober van 15.30 tot 17.30 uur. Kerk open om 15.00 uur. Geen entreeprijs, maar een vrijwillige bijdrage is welkom. Fijn als u zich van tevoren opgeeft bij Mascha de Haan (kruisbesmascha@gmail.com).

Inspiratietafel en uurtje Herberg in Buurt en Lukas

Tijdens de maandelijkse Tafel op maandagmiddag 26 oktober om 15.00 uur is er een ontspannend

moment en ontsteken we Licht. Daarna is er een inspirerend tv-programma. We spreken hierover door en sluiten af met een ontmoetingskaartje. Uw gastheren zijn Menno Verrips en Frederik Ekkelboom.

Uurtje Herberg, bijna elke donderdag van 12.30 tot 13.30, daarna Open Huis.

Vredeslicht, kopje soep en het positieve en verwarmende programma Binnenste Buiten. Daarna kaartjesgesprek.

Voor actuele data: kijk op de Lukaskerk app. Welkom!

Dansen met de dood, muziektheater met Tresonanz

Tresonanz maakt muziektheater met een belangrijke rol voor klassieke zang. Hun volgende voorstelling heet *Dansen met de dood*. De voorstelling daagt uit om na te denken over de dood. Je eigen dood. Ben je daar wel eens mee bezig? Wil je er wat voor regelen of laat je dat net zo lief open? De Lukaskerk kreeg al een klein voorproefje met prachtige zang en dat was heel boeiend. De voorstellingen vinden half november plaats tussen Allerzielen en Eeuwigheidszondag. De groep zelf gaat graag met mensen in gesprek over dit thema en deze voorstelling. Op zaterdag 24 oktober om 16 uur is er een voorstelling in onze kerk in samenwerking met een hospice, met aansluitend een nagesprek. U kunt daar gratis naartoe als u zich voor 20 oktober opgeeft bij ds Jannet van der Spek.

N.B. Op 12, 13 en 14 november speelt de voorstelling ook in onze kerk, maar dan kosten de kaartjes 35 euro. Meer info op www.tresonanz.com

De Nederlandse Lutherse Vrouwen Bond

De NLVB is een relatief kleine en springlevende vrouwenbond. De leden ontmoeten elkaar op de jaarlijkse studiedag, ontmoetingsdag en excursies en middels artikelen in "De Brief", het kwartaalblad van de bond.

Geworteld in de lutherse gemeenten, verbonden met internationale organisaties. De activiteiten staan niet alleen voor vrouwen open, maar voor iedereen. Neem eens een kijkje op www.nlvb.net, waar u de activiteiten en De Brief kunt vinden. En meer info natuurlijk bij Helena Axler!

Op de wat langere termijn

De lutherse reisvereniging

Op 29 augustus gingen we samen naar Ons Geloof in Liefde in het Luther Museum in Amsterdam.

Van 28 oktober t/m 28 maart is in dat museum weer een nieuwe tentoonstelling te bezoeken. Terwijl veel Nederlanders (en zeker ook jongeren) maatschappelijke polarisatie ervaren en op zoek zijn naar verbinding, brengt het Luther Museum Amsterdam de tentoonstelling *Vrij Denken. Hoe de ideeën van Luther en Erasmus de wereld*

verander(d)en. De tentoonstelling laat zien hoe twee van Europa's invloedrijkste denkers ruim vijf eeuwen geleden fundamenteel van mening verschilden. Wat kunnen we leren van deze historische discussie over grote thema's?

Op www.luthermuseum.nl kunt u onder het kopje Agenda veel meer lezen. Is er interesse om hier gezamenlijk naartoe te gaan? Dan hoor ik graag van u (via everaarts.frank@gmail.com) en prikken we een datum.

Frank Everaarts

Ook dit najaar weer: Cursus Leren van Luther

Op vier donderdagavonden nemen verschillende inleiders ons mee in Luthers ideeën en wat wij daar door de eeuwen heen mee gedaan hebben. Dit jaar is het thema 'HOE EN WAARTOE VERANDER JE DE KERK?' - de kracht van Luthers weg naar hervorming.

Luther heeft nooit een nieuwe kerk willen stichten. Hij wilde de kerk van zijn tijd en de vigerende theologie grondig hervormen, om zo relevant te blijven in situaties van grote culturele veranderingen. In die zin kunnen we van Luthers reformatie leren als we naar onze eigen tijd en onze eigen kerken kijken. Want wat maakte Luthers hervorming succesvol?

In vier bijeenkomsten lezen we over de cultuurcrisis in Luthers tijd, over zijn eigen strijd om het geloof terug te brengen naar de 'gewone man', over zijn worsteling met radicaliteit en realiteitszin en ook hoe hij zelf veranderde en zijn leven in de waagschaal stelde. En we leren hoe dit ons vandaag verder kan brengen.

De bijeenkomsten zijn op de donderdagavonden, telkens van 19:30-21:00 uur in de kosterij:
12-11: ds Suzanne Freytag over Crisis in de kerk;
26-11: dr Theo Willigenburg over Christus centraal;
10-12: ds Willy Metzger over Radicaal en bedachtzaam;
07-01: ds Roel Braakhuis over Ontvankelijk leven.

Kosten voor deelname incl. cursusmateriaal zijn €25. U kunt zich opgeven via elgdenhaag@gmail.com. Een minimaal aantal van 8 deelnemers is gewenst. Van harte aanbevolen. Voor meer info kunt u mij aanspreken.

Rien Sprong

Kerstboom optuigen: 6 december

Het is nog volop (na)zomer, en waarschijnlijk wilt u nog helemaal niet aan de winter denken. Maar sommige dingen moeten ver vooruit gepland worden. En met het prikken van een dag voor het opzetten en versieren van de kerstboom waren we eigenlijk al een beetje laat... Er is alweer zoveel verhuur gepland, dat er alleen ruimte is voor het optuigen van de kerstboom op zondagmiddag 6 december. Zeker bij deze klus geldt: vele handen maken licht werk en weinig handen maken zwaar en lang werk. Dus het zou fijn zijn als u nu vast

een aantekening in uw agenda zou kunnen maken om die middag te komen helpen. Alvast dank.

Financiën

Collectes

In de vorige Luther Heraut las u de opbrengsten van 28 juni t/m 16 augustus (dat stond er onjuist boven). Het rijtje hieronder is maar kort, omdat we 30 augustus en 13 september in de Lukaskerk vierden. De opbrengsten van de collectes van 23 augustus (incl. ouderendienst) en 6 september met de volgende collectedoelen waren:

Onderhoud gebouwen	€ 140,40
Kerk	€ 94,35
Noodhulp	€ 276,55
Straatpastoraat	€ 237,90

Deze bedragen zijn incl. de bedragen die per bank binnenkwamen. Alle gevers hartelijk dank.

De vieringen van de kerkdiensten kunnen via de livestream worden gevolgd. Wanneer u niet in de kerk bent, kunt u uw bijdrage aan de betreffende doelen of als algemene donatie alsnog via de bank overmaken aan:

- Ev. Luth. Gem. 's-Gravenhage IBAN: NL57RABO0373720823 onder vermelding van het doel: kerk en/of onderhoud gebouwen.
- Diaconie ELG 's-Gravenhage te Den Haag IBAN: NL91INGB0000037958, onder vermelding van het doel of in het algemeen "gemiste collectes".

De komende periode wordt voor de volgende doelen gecollecteerd:

De collecte "Onderhoud gebouwen" gaat in de pot waaruit materialen, verf en vaklui worden betaald: dagelijks onderhoud en het grote werk.

De collecte "kerk" is voor alle andere uitgaven: salarissen, gas, licht en water, schoonmaakmiddelen. Alles om de kerk draaiende te houden.

4 oktober: Kerk en Israël

Op Israëlzondag vieren we de verbondenheid van de Protestantse Kerk met het Joodse volk en staan stil bij de Joodse wortels van ons christelijk geloof. Deze collecte ondersteunt projecten die bijdragen aan dialoog, ontmoeting en bewustwording rond antisemitisme. Door uw bijdrage helpt u het gesprek en de ontmoeting met Joodse gemeenschappen te versterken. Daardoor ontdekken we hoe diep onze tradities met elkaar verbonden zijn. Het gaat immers om de bron waaruit het christelijk geloof is voortgekomen. Samen moeten we ervoor zorgen dat deze bron openblijft, ook voor de toekomstige generaties.

11 oktober: Wereldouders

Wereldouders is al meer dan 35 jaar actief in Latijns-Amerika. Iedere ouder wenst het beste voor zijn kind. Wil het laten opgroeien zonder zorgen. In een veilig en liefdevol thuis, met goede kansen

voor de toekomst. Voor ons vanzelfsprekend. Voor miljoenen kinderen en gezinnen in Latijns-Amerika niet. Daarom helpt Wereldouders hen.

18 oktober: Wereldvoedseldag

In afgelegen gebieden op het eiland Papoea, waar onderwijs en gezondheidszorg slecht functioneren, spelen vrouwen een belangrijke rol in kerk en samenleving. Kerk in Actie ondersteunt de kerk op Papoea in het toerusten van deze vrouwen voor hun taken.

Vrouwen kunnen een diaconale training of alfabetiseringscursus volgen. Ook ondersteunt de kerk vrouwen in het bewerken van hun grond: traditioneel zorgen vrouwen voor het voedsel. Daarbij geeft de kerk voorlichting over gezonde en gevarieerde voeding.

Op 16 oktober is het Wereldvoedseldag. Niet voor iedereen is het vanzelfsprekend om genoeg en gezond eten te hebben. Daarom collecteren we op 18 oktober voor betere omstandigheden voor families op Papoea.

25 oktober: Epafras

Sinds 1984 zet Epafras zich in om gedetineerde Nederlanders in het buitenland te ondersteunen, gedreven door de Bijbelse oproep om gevangenen te bezoeken en hen hoop te bieden. Vanuit de overtuiging dat ieder mens waardevol is, laat Epafras niemand zitten.

Professionele geestelijk verzorgers ondersteunen gedetineerden bij hun voorbereiding op terugkeer naar de samenleving. Samen staan ze stil bij belangrijke levensvragen zoals hoe om te gaan met schuld en verantwoordelijkheid, en hoe gedetineerden hun leven weer op de rit kunnen krijgen.

Over de collectebonnen

Ter herinnering de procedure zoals die voorlopig geldt. U betaalt uiterlijk op woensdag een bedrag van €30 (of een veelvoud daarvan) op de rekening van KRM: NL57 RABO 0373720823 t.n.v. de Evangelisch-Lutherse Gemeente 's-Gravenhage o.v.v. uw naam en het woord collectebonnen. De daaropvolgende zondag liggen de bonnen voor u klaar in de kerk.

College van Kerkrentmeesters

Steun het Luther Museum Amsterdam

Het Luther Museum vertelt een uniek verhaal. Het beheert en presenteert het culturele erfgoed – zowel materieel als immaterieel – van de lutherse gemeenschap in Nederland en laat ook de relevantie ervan zien. Binnen de lutherse gemeenschap zorgt de kerk voor de religieuze invulling en de diaconie voor sociaal-maatschappelijke projecten. Het Luther Museum is het culturele hart: het bewaart niet alleen de historische objecten, maar onderzoekt en toont wat het betekent om luthers te zijn, in verleden én heden. Zo maakt het de verbinding met het bredere publiek. Voor een dynamisch programma

met o.a. tentoonstellingen, concerten en educatie voor zowel jong als oud is het Luther Museum afhankelijk van zowel publieke als private fondsen, van giften en van bezoekers.

Om de toekomst van het Luther Museum te garanderen en de rol als verbindend 'clubhuis' voor alle lutheranen in Nederland te versterken, vragen wij u om een jaarlijkse gift aan het Luther Museum te overwegen. Uw bijdrage zorgt ervoor dat het Luther Museum een plek blijft waar verhalen worden gedeeld, waar we ons erfgoed vieren, waar we samen kunnen komen en waar we nieuwe mensen verwelkomen en kunnen laten kennismaken met de rijkdom van onze traditie. Het Luther Museum heeft een ANBI-status (Algemeen Nut Beogende Instelling). Elke gift is volledig aftrekbaar van de belasting. Uw gift is voor het Luther Museum van onschatbare waarde!

NL 45INGB 0008 4712 87 t.n.v. Stichting Luther Museum Amsterdam.

Graag onder vermelding van gift + datum (+ eventueel uw naam en woonplaats).

*Nicolette Faber-Wittenberg
bestuurslid Luther Museum*

Terugblik

In juli bezocht een groep Haagse lutheranen de opening van de tentoonstelling *Ons Geloof is Liefde* in het Amsterdamse Luther Museum.

Eind augustus ging een tweede groep.

Het gebed moet doorgaan!

* Iedere dinsdag, 17.30 uur

Op dinsdag gaan om 16.00 uur de deuren van de kerk aan de Lutherse Burgwal open.

Binnen zijn gastvrouwen en gastheren aanwezig, waaronder zo mogelijk de voorganger. Er is koffie en thee en gelegenheid om met de andere aanwezigen en vrijwilligers te spreken. In de stiltehoek kunt u een kaars aansteken en/of een gebedsintentie schrijven in het voorbedenboek. Uw gebedsintentie wordt opgenomen in de voorbeden tijdens het moment van stilte, bezinning en gebed. Om 17.30 uur vindt dit moment plaats. Er wordt een bijbeltekst gelezen, gevolgd door stilte en voorbeden. En er wordt gezongen.

* Coventrygebed

Eerste vrijdag van de maand 13.30 uur bij de Emmaüskerk, Leyweg 930, Den Haag.

Overzicht van activiteiten voor de komende maand

Het samenvattende overzicht past er deze maand weer niet in! Kijkt u zelf extra goed? De meeste activiteiten staan op de pagina's 6 t/m 8, en in het gebedsblokje hierboven.

Ik hoor graag of u dit overzicht daadwerkelijk mist. Het neemt ruimte en het maken kost tijd. Als u het gebruikt dan maak ik het met liefde. Laat het me eens weten.

Frank Everaarts

De tentoonstelling loopt nog tot en met 11 oktober. Aanrader!

YOUNG - INFO

INFORMATIEBLAD VOOR DE JEUGD

OFFICIËEL ORGAAN VAN DE "JEUGDRAAD DER EV. LUTH. GEM."

**55e jaargang
No. 10
Oktober 2026**

Jeugdoudering:
Vacant

Contact kinderkerk:
Jolien Dekker
06-22240157
dekkerjolien@yahoo.com

Penningmeester:
Frank Everaarts
06-19452523
everaarts.frank@gmail.com

Bankrekening Jeugdraad:
NL35RABO0373720831

**Coördinatie kamp-
werk:**
Randy Horstink
06-36127455
rhorstink@mcst.nl

Bankrekening Kamp:
NL17INGB0000124553

Jeugdcentrum:
Boekhorststraat 8
2512 CR Den Haag

Gebruik reserveren via
de Kosterij:
070-3636610

Beste kinderen van de kinderkerk,

Stel je voor dat je een feestje geeft. Je hebt alles goed voorbereid en wel tien vriendjes en vriendinnetjes uitgenodigd. Maar de dag van tevoren laat de een na de ander weten: sorry, ik kan niet komen. De een is verkouden, de ander gaat met d'r hele gezin naar de Efteling. Nog een ander heeft z'n opa en oma op bezoek, en iemand moet nieuwe kleren gaan kopen met d'r moeder. En zo heeft iedereen wat.....

Dat wordt dus geen leuk feestje. Wat ga je dan doen? Ga je alle lekkere dingen alleen opeten? En alleen de leuke spelletjes spelen? Weet je wat, zegt je moeder: ik bel gewoon de andere kinderen uit je klas op. Die zijn vast blij met een onverwacht feestje! En ja hoor, het wordt echt een heel leuk feest!

Jezus vertelt een verhaal dat hier erg op lijkt. En dat horen we deze maand in de kinderkerk. Samen met nog meer verhalen.

FEESTJE

En op 4 oktober hebben we ook nog eens kliederkerk. Op diervendag! En daar gaat het over een bijzondere man, die heel veel van dieren en bloemen en bomen hield. Maar ook van mensen! De hele natuur zag hij als een heel mooi cadeau van de lieve God. Hij heette Franciscus. Kom je ook luisteren naar dat verhaal? En dan spelletjes doen en lekker eten? Kijk maar naar de uitnodiging op deze bladzij.

We hopen jullie ook deze herfst allemaal te zien in kinderkerk en kliederkerk.

De kinderkerkleiding,
Sabine, Mascha, Jolien en dominee Jannet

Zondag 4 oktober 2026 Kliederkerk

Franciscus van Assisi noemde alles in de schepping zijn broers en zussen. De zon, de maan, de dieren, alles op land en in de zee. En ook wij mensen. Vandaag vieren we samen met Franciscus - op Dierendag - het feest dat we samen schepping mogen zijn!

We zingen, knutselen, bidden en eten samen aan tafel. Kom met je nichtje of buurjongen, neem je vader, oma of tante mee.

Opgeven kan tot 28 september bij Mascha:
kruisbesmascha@gmail.com
of whatsapp/signal: 06-14853009
Toch een late beslissing? Ook welkom!
Een appje helpt ons dan om de voorbereidingen voor maaltijd te regelen.

Lutherse Kerk
Lutherse Burgwal 9
Den Haag
15.30 - 17.30 uur,
inclusief maaltijd
(kerk open 15.00 uur)
Gratis
(vrijwillige bijdrage)

De kliederkerk is voor iedereen!

Kamp 2026

Zoals ieder jaar gingen wij dit jaar weer in de eerste week van de zomervakantie op kamp!

De weersvoorspellingen waren prima en gelukkig voor ons, weinig regen! De groep telde weer ongeveer 80 kinderen en 20 leiding dus met een groep van ongeveer 100 man gingen we net zoals vorig jaar richting Mierlo.

Het is bijna traditie geworden: bij aankomst traptten we het kamp af met de iconische patattafels. Alle tafels ingewikkeld in zilverfolie en het strooien van de patat kon beginnen. Alle groepen settelden bij hun tenten (of zalen) en begonnen aan hun week.

Na een volle zondag waarbij elke groep haar weekthema introduceerde (Groot Cluedo, Middengroot Film & Series en Klein hun Betoverd Bos) kwam op maandagochtend Jolien weer langs. Zij vertelde dit keer het verhaal over Nehemia en de herbouw van de muren van Jeruzalem. De kinderen werden vervolgens op pad gestuurd om Nehemia hierbij te helpen door middel van het verzamelen van bouwmaterialen.

Na de maandagavond waren ook de eerste 2 droppings al gelopen (Klein en Middengroot). Dit is voor vele kinderen altijd een hoogtepunt van de week. In het donker door het bos heen sluipen en je verstoppen voor langsrijdende auto's die naar ze op zoek zijn!

Dinsdag was de dag waarop we dit jaar ons uitstapje gepland hadden staan. Dit jaar gingen we naar attractiepark Toverland. 's Ochtends met de bus ernaartoe en aan het einde van de middag weer terug. Om vervolgens na het eten meteen de jaarlijkse disco in te stappen die dit jaar in het thema stond van Oud-En-Opnieuw. Om het uur werd het nieuwe jaar ingeluid met aftelmoment en de klanken van Happy New Year van ABBA door de speakers.

Woensdag is altijd een 'rustdag' tussen alle vol geplande dagen in. Op deze dag hebben alle groepen weer de tijd om binnen hun eigen weekthema spellen te spelen. Rustdag is eigenlijk een eufemisme want de dag staat altijd vol gepland. De dag erna staat namelijk in het thema van 2 dingen: zwemmen en de spooktocht.

Zwemmen gingen we net als vorig jaar bij de recreatieplas in de buurt. Het was niet al te warm, daardoor kon het af en toe wat fris zijn. Maar als de zon doorkwam was een plons in het water geen overbodige luxe! In de avond stond de spooktocht op het programma. Dit jaar met een introductiefilmpje en toneelstukje vooraf. Dit om de kinderen in de sfeer te brengen van wat te verwachten viel in het bos. Gestrand met een busje moesten ze door het bos op zoek naar de uitgang. Wederom voor veel kinderen een hoogtepunt van de week.

Vrijdag is (zoals bijna elk jaar) een opruimdag. De tenten worden al afgebroken en de laatste spellen worden gespeeld. Ook is er altijd ruimte om kinderen hun acts te laten voorbereiden voor de bonte avond.

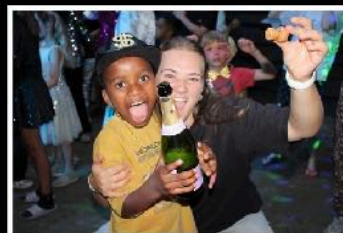
Vlak voor de bonte avond stond dit jaar een voetbalwedstrijd gepland tussen de leiding en de grote groep. Wedstrijd met alles erop en eraan. Afgekeurde goals door de VAR, rode kaarten en een 2-2 einduitslag waarop penalty's volgden. Deze werd uiteindelijk gewonnen door de leiding!

De bonte avond als zogeheten dinershow was wederom een groot succes en de afsluitingsdisco kon ook niet ontbreken.

Zaterdag aan het begin van de middag was de bus weer bij het verzamelpunt en kijken we nu terug op een fantastische editie van ons kamp.

Volgend jaar gaan we richting Luyksgestel, dus zet de datum voor volgend jaar maar alvast in de agenda! 17 t/m 24 juli 2027!

Wij kunnen niet wachten! Namens alle leiding,
Randy Horstink, voorzitter Het Vakantiekamp

Erediensten:

We vieren onze diensten in de kerk en online. U kunt de diensten iedere zondag vanaf 10.15 uur bekijken via YouTube: Teken van leven Luthers Den Haag of www.kerkomroep.nl (Lukaskerk).

Erediensten Evangelisch-Lutherse kerk, Lutherse Burgwal 7-9, Den Haag Aanvang 10.15 uur, tenzij anders vermeld	Liturgische kleur	Collectes (toelichting op pagina 8-9)
Zondag 4 oktober, 18e zondag na Trinitatis ds Fokke Fennema, emeritus predikant PKN Den Haag 15.30-17.30 uur: Kliederkerk (zie pag. 7 en 10)	Groen	KIA - Kerk en Israël Onderhoud gebouwen
Zondag 11 oktober, 19e zondag na Trinitatis ds Jannet van der Spek Viering Heilig Avondmaal	Groen	Wereldouders Kerk
Zondag 18 oktober, 20e zondag na Trinitatis ds Wilna Steenberg, PKN-predikant, vml. geestelijk verzorger Bronovo	Groen	KIA - Werelddiaconaat (Wereldvoedseldag) Onderhoud gebouwen
Zondag 25 oktober, 21e zondag na Trinitatis ds Jannet van der Spek LuLu-dienst in de Lukaskerk	Groen	Epafras Wijkgemeente
Zondag 1 november, 22e zondag na Trinitatis ds Gert Scholten, PKN-predikant Andijk m.m.v. Cantorij Maarten Luther o.l.v. Monique Schendelaar - de Graaf Herdenking en viering Hervormingsdag (31 oktober), zie pag. 6	Rood	Luther Stichting Kerk

Wilt u actuele informatie vanuit onze gemeente lezen?

WEBSITE Kijk op www.luthersdenhaag.nl

LAATSTE NIEUWS Abonneer u op de e-mailservice voor extra aankondigingen. U kunt zich aanmelden op www.luthersdenhaag.nl.

FACEBOOK Ga naar luthersdenhaag. Geen lid van Facebook? Geen nood: u kunt de pagina bekijken op internetpagina www.facebook.com/elgdenhaag.

INSTAGRAM @lutherse_kerk_denhaag

Kopijsluiting

De Luther Heraut voor november 2026 verschijnt digitaal rond 21 oktober en in druk rond 28 oktober.
Kopij s.v.p. uiterlijk maandag 19 oktober aanleveren via lutherheraut@gmail.com
(geen andere mailadressen gebruiken s.v.p.).

Als aanlevering per mail niet mogelijk is, dan graag even overleg met Frank Everaarts, 06-19452523.

Colofon

Administratie: Kosterij, Lutherse Burgwal 7, 2512 CB, Den Haag, 070-3636610
Website: www.luthersdenhaag.nl
Abonnement: kosteloos bij digitale verzending (aanmelding via www.luthersdenhaag.nl),
per post € 30,- per jaar (NL91INGB0000037958 t.n.v. Diaconie ELG Den Haag)
Redactie en opmaak: Frank Everaarts
Eindredactie: Ton Tielen